

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

P8_TA(2018)0464

Usługi opieki w UE na rzecz poprawy sytuacji w zakresie równouprawnienia płci

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 listopada 2018 r. w sprawie usług opieki w UE na rzecz poprawy sytuacji w zakresie równouprawnienia płci (2018/2077(INI))

(2020/C 363/12)

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 26 kwietnia 2017 r. pt. „Inicjatywa na rzecz wspierania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym pracujących rodziców i opiekunów” (COM(2017)0252),
- uwzględniając wniosek Komisji z dnia 26 kwietnia 2017 r. dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylającej dyrektywę Rady 2010/18/UE (COM(2017)0253),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/54/WE z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania mężczyzn i kobiet w dziedzinach zatrudnienia i pracy ⁽¹⁾,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 1, 3, 5, 27, 31, 32, 33 i 47,
- uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet przyjętą w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 1979 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowaną przez Unię Europejską i wszystkie państwa członkowskie UE,
- uwzględniając cel zrównoważonego rozwoju nr 5: „osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt”, a w szczególności należące do tego celu zadanie nr 5.4: „uznać i docenić nieodpłatną opiekę i pracę w domu przez zapewnienie usług publicznych, infrastruktury, ochrony socjalnej oraz przez promowanie wspólnej odpowiedzialności w gospodarstwie domowym i rodzinie, zgodnie z krajowymi uwarunkowaniami”,
- uwzględniając sprawozdanie Sekretarza Generalnego ONZ z dnia 10 maja 2018 r. pt. „Progress towards the Sustainable Development Goals” [Postępy w dążeniu do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju],
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie intensyfikacji wsparcia i opieki w warunkach środowiskowych dla samodzielnego funkcjonowania,
- uwzględniając konkluzje Rady w sprawie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem: zagwarantujemy wszystkim dzieciom w UE dobry start w przyszłość ⁽²⁾,
- uwzględniając konkluzje prezydencji ze szczytu Rady Europejskiej w Barcelonie w dniach 15–16 marca 2002 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 20 listopada 2017 r. pt. „Unijny plan działania na lata 2017–2019 – Eliminowanie różnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć” (COM(2017)0678),
- uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z dnia 3 grudnia 2015 r. pt. „Strategiczne zaangażowanie na rzecz równouprawnienia płci w latach 2016–2019”, a w szczególności jego rozdział 3.1: „Zwiększanie udziału kobiet w rynku pracy i równość kobiet i mężczyzn pod względem niezależności ekonomicznej” (SWD(2015)0278),

⁽¹⁾ Dz.U. L 204 z 26.7.2006, s. 23.

⁽²⁾ Dz.U. C 175 z 15.6.2011, s. 8.

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 8 maja 2018 r. w sprawie rozwoju struktur opieki nad małymi dziećmi w celu zwiększenia uczestnictwa kobiet w rynku pracy, wspierania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym pracujących rodziców i zapewnienia w Europie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu („cele barcelońskie”) (COM(2018)0273),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie celów barcelońskich: „Rozwój struktur opieki nad dziećmi w Europie na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu” (COM(2013)0322),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 17 lutego 2011 r. pt. „Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem: zagwarantujmy wszystkim dzieciom w UE dobry start w przyszłość” (COM(2011)0066),
- uwzględniając plan działania Komisji w sprawie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (Ares(2018)1505951),
- uwzględniając zalecenie Komisji z dnia 20 lutego 2013 r. pt. „Inwestowanie w dzieci: przerwanie cyklu marginalizacji” ⁽¹⁾,
- uwzględniając komunikaty Komisji z dnia 3 marca 2010 r. pt. „Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” (COM(2010)2020), z dnia 20 lutego 2013 r. pt. „Inwestycje społeczne na rzecz wzrostu i spójności, w tym wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020” (COM(2013)0083) i z dnia 26 kwietnia 2017 r. pt. „Ustanowienie Europejskiego filaru praw socjalnych” (COM(2017)0250),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie strategicznych ram UE dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2014–2020 (COM(2014)0332),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 3 października 2017 r. w sprawie wzmocnienia pozycji gospodarczej kobiet w sektorach prywatnym i publicznym w UE ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie potrzeby opracowania unijnej strategii mającej na celu wyeliminowanie różnic w emeryturach ze względu na płeć i zapobieganie występowaniu takich różnic ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 września 2016 r. w sprawie tworzenia na rynku pracy warunków sprzyjających równowadze między życiem zawodowym a prywatnym ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 26 maja 2016 r. w sprawie ubóstwa: perspektywa płci ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie kobiet wykonujących pracę domową i opiekuńczą w UE ⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2016 r. w sprawie uwzględniania aspektu płci w pracach Parlamentu Europejskiego ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 września 2010 r. w sprawie roli kobiet w starzejącym się społeczeństwie ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie nietypowych umów o pracę, pewnej ścieżki kariery, flexicurity oraz nowych form dialogu socjalnego ⁽⁹⁾,
- uwzględniając europejski pakt na rzecz równości płci (2011–2020),

⁽¹⁾ Dz.U. L 59 z 2.3.2013, s. 59.

⁽²⁾ Dz.U. C 346 z 27.9.2018, s. 6.

⁽³⁾ Dz.U. C 331 z 18.9.2018, s. 60.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 204 z 13.6.2018, s. 76.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 76 z 28.2.2018, s. 93.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 66 z 21.2.2018, s. 30.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 50 z 9.2.2018, s. 15.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 308 E z 20.10.2011, s. 49.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 351 E z 2.12.2011, s. 39.

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

- uwzględniając wniosek Komisji z dnia 22 maja 2018 r. dotyczący zalecenia Rady w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (COM(2018)0271) oraz dokument roboczy służb Komisji z tego samego dnia towarzyszący wnioskowi (SWD(2018)0173),
- uwzględniając wskaźnik równouprawnienia płci za 2015 r. opracowany przez Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) oraz sprawozdanie EIGE z 2015 r. pt. „Reconciliation of work, family and private life in the European Union: Policy review” [Godzenie życia zawodowego, rodzinnego i prywatnego Unii Europejskiej: przegląd polityki],
- uwzględniając sprawozdanie Eurofoundu z dnia 7 grudnia 2011 r. pt. „Inicjatywy przedsiębiorstw skierowane do pracowników odpowiedzialnych za opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi i dorosłymi”,
- uwzględniając dokument informacyjny Eurofoundu z dnia 14 lipca 2013 r. pt. „Caring for children and dependants: effect on careers of young workers” [Opieka nad dziećmi i osobami pozostającymi na utrzymaniu: wpływ na kariery młodych pracowników],
- uwzględniając sprawozdanie Eurofoundu z dnia 17 czerwca 2014 r. pt. „Sektor ośrodków opieki: warunki pracy i jakość zatrudnienia”,
- uwzględniając sprawozdanie Eurofoundu z dnia 22 października 2015 r. pt. „Środki służące pogodzeniu pracy i obowiązków opiekuńczych w czasie przemian demograficznych”,
- uwzględniając sprawozdanie ogólne Eurofoundu z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie szóstego europejskiego badania warunków pracy,
- uwzględniając badanie Eurofoundu z dnia 28 listopada 2017 r. pt. „Domy opieki dla starszych Europejczyków: usługodawcy publiczni, komercyjni i niekomercyjni”,
- uwzględniając badanie Eurofoundu z dnia 23 stycznia 2018 r. pt. „Europejskie badanie jakości życia z 2016 r.: jakość życia, jakość usług publicznych i jakość społeczeństwa”,
- uwzględniając wspólne sprawozdanie Komitetu Ochrony Socjalnej i Komisji Europejskiej z dnia 10 października 2014 r. pt. „Odpowiednia ochrona socjalna wobec potrzeb w zakresie opieki długoterminowej w starzejącym się społeczeństwie”,
- uwzględniając wspólne sprawozdanie Komitetu Polityki Gospodarczej i Komisji Europejskiej z dnia 7 października 2016 r. w sprawie systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz stabilności budżetowej,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 21 września 2016 r. w sprawie praw opiekunów zamieszkujących w domu podopiecznego⁽¹⁾,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 16 października 2014 r. w sprawie rozwijania usług dla rodzin w celu podniesienia poziomu zatrudnienia i propagowania równości płci w miejscu pracy⁽²⁾,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 26 maja 2010 r. pt. „Profesjonalizacja pracowników gospodarstw domowych”⁽³⁾,
- uwzględniając sprawozdanie Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn pt. „2017 Gender Equality Index: Measuring gender equality in the European Union 2005–2015” [Sprawozdanie w sprawie wskaźnika równouprawnienia płci z 2017 r. – pomiar równouprawnienia płci w Unii Europejskiej w latach 2005–2015],
- uwzględniając badania swojej Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej z marca 2016 r. pt. „Differences in Men’s and Women’s Work, Care and Leisure Time” [Różnice między kobietami a mężczyznami pod względem czasu pracy, czasu poświęconego na sprawowanie opieki i czasu wolnego] oraz z listopada 2016 r. pt. „The use of funds for gender equality in selected Member States” [Wykorzystanie funduszy na rzecz równouprawnienia płci w wybranych państwach członkowskich],

⁽¹⁾ Dz.U. C 487 z 28.12.2016, s. 7.

⁽²⁾ Dz.U. C 12 z 15.1.2015, s. 16.

⁽³⁾ Dz.U. C 21 z 21.1.2011, s. 39.

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

- uwzględniając publikację pt. „European Quality Framework for Long-term Care Services: Principles and guidelines for the wellbeing and dignity of older people in need of care and assistance” [Europejskie ramy jakości w dziedzinie usług opieki długoterminowej – zasady i wytyczne na rzecz dobrostanu i godności osób starszych potrzebujących opieki i wsparcia] opracowaną w 2012 r. w ramach projektu WeDO na rzecz dobrostanu i godności osób starszych,
  - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A8-0352/2018),
- A. mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 i 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej i z art. 21 Karty praw podstawowych UE równość kobiet i mężczyzn jest jedną z podstawowych wartości, na których opiera się UE; mając ponadto na uwadze, że zgodnie z art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej we wszystkich swoich działaniach Unia zmierza do zniesienia nierówności oraz wspierania równości mężczyzn i kobiet; mając na uwadze, że dążenie do osiągnięcia równouprawnienia płci jest jednak powolne;
- B. mając na uwadze, że Europejski filar praw socjalnych, proklamowany wspólnie przez Parlament, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r., ustanawia istotne zasady i ma na celu zapewnienie obywatelom Unii nowych praw, w tym równouprawnienia płci, równych szans, wsparcia dla dzieci oraz integracji osób niepełnosprawnych, co znajduje jednogłośne poparcie instytucji UE i państw członkowskich; mając na uwadze, że zasada 9 filaru dotycząca równowagi między życiem zawodowym a prywatnym stanowi, że „rodzice oraz osoby pełniące obowiązki opiekunów mają prawo do odpowiednich urlopów, elastycznej organizacji pracy oraz dostępu do usług w zakresie opieki”;
- C. mając na uwadze, że w całej Unii Europejskiej ogólny wskaźnik zatrudnienia kobiet jest prawie o 12 % niższy od wskaźnika zatrudnienia mężczyzn, a 31,5 % kobiet pracuje w niepełnym wymiarze czasu pracy w porównaniu z 8,2 % mężczyzn pracujących na niepełny etat; mając na uwadze, że różnica w poziomie zatrudnienia kobiet i mężczyzn w UE wynosi 12 %; mając na uwadze, że z danych wynika, iż jedną z głównych przyczyn tej sytuacji jest fakt, że na kobietach spoczywają nierównomiernie wysokie obowiązki opiekuńcze; mając na uwadze, że skumulowany efekt wielu przerw w karierze zawodowej kobiet ze względu na obowiązki opiekuńcze znacząco przyczynia się do obniżania płac, krótszych karier i do różnicy w wynagrodzeniach ze względu na płeć oraz zróżnicowania emerytur ze względu na płeć odpowiednio o 16 % i 37 %; mając na uwadze, że prowadzi to do większego narażenia kobiet na ubóstwo i wykluczenie społeczne, co pociąga za sobą negatywne skutki, które dotyczą również ich dzieci i rodzin; mając na uwadze, że należy zlikwidować różnice w poziomie zatrudnienia ze względu na płeć, zróżnicowanie wynagrodzenia ze względu na płeć oraz zróżnicowanie emerytur ze względu na płeć, biorąc pod uwagę, że straty gospodarcze wynikające ze zróżnicowania poziomu zatrudnienia ze względu na płeć sięgają 370 mld EUR rocznie; mając na uwadze, że świadczenie usług opiekuńczych może mieć kluczowe znaczenie dla skutecznego rozwiązania problemu niedoboru pracowników;
- D. mając na uwadze, że „opieka” powinna być rozumiana jako praca wykonywana we własnym imieniu, w instytucjach publicznych lub prywatnych bądź w prywatnym gospodarstwie domowym lub gospodarstwach domowych na rzecz dzieci, osób starszych, chorych lub osób niepełnosprawnych; mając na uwadze, że praca opiekuńcza w idealnych warunkach powinna być wykonywana przez zawodowych opiekunów zatrudnianych przez podmioty publiczne lub prywatne, przez rodziny lub na zasadzie samozatrudnienia, a mimo to jest wykonywana również w sposób nieformalny i nieodpłatnie przez opiekunów niemających przygotowania zawodowego, którymi zwykle są członkowie rodziny;
- E. mając na uwadze, że średni czas poświęcany na nieodpłatną pracę domową i opiekuńczą jest ponad trzy razy wyższy w przypadku kobiet niż mężczyzn, co jest najbardziej zauważalne w przypadku par, których najmłodsze dziecko nie ukończyło jeszcze siedmiu lat, jako że kobiety poświęcają średnio 32 godziny tygodniowo na pracę zarobkową, ale 39 godzin na pracy niepłatną, w porównaniu z mężczyznami, którzy wykonują odpłatną pracę przez 41 godzin, a pracę nieodpłatną – przez 19 godzin tygodniowo;
- F. mając na uwadze, że według danych Międzynarodowej Organizacji Pracy w 2010 r. w sektorze prac domowych i opieki na całym świecie zatrudnionych było około 52 mln osób oraz kolejnych 7,4 mln pracowników domowych poniżej 15. roku życia, co stanowiło 5–9 % wszystkich zatrudnionych w krajach uprzemysłowionych;
- G. mając na uwadze, że w wielu państwach członkowskich prace związane z opieką są nadal nisko wynagradzane, często bez formalnych umów o pracę i dostępu do innych podstawowych praw pracowniczych, a wiele miejsc pracy jest mało atrakcyjnych z powodu wysokiego ryzyka związanego z obciążeniem fizycznym i emocjonalnym, zagrożenia wypaleniem zawodowym oraz braku możliwości rozwoju zawodowego; mając na uwadze, że sektor ten oferuje niewiele możliwości w zakresie szkoleń, a zatrudnienie znajdują w nim głównie osoby starsze, kobiety i pracownicy migrujący;

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

- H. mając na uwadze, że środki wsparcia, takie jak szwedzki system ulg podatkowych za usługi świadczone w gospodarstwach domowych, francuski system „czeków zapłaty za usługi” lub belgijskie „bony na usługi” okazały się skuteczne w zmniejszaniu zjawiska pracy nierejestrowanej, poprawie warunków pracy oraz przyznawaniu zwyczajowych praw pracowniczych pracownikom domowym i opiekunom;
- I. mając na uwadze, że z danych wynika, iż 80 % usług opieki w UE świadczą nieopłacani opiekunowie nieformalni, a 75 % z nich stanowią kobiety; mając na uwadze, że 27,4 % kobiet pracuje w niepełnym wymiarze czasu pracy, by móc opiekować się dziećmi bądź dorosłymi wymagającymi opieki, a w przypadku mężczyzn ten wskaźnik wynosi 4,6 %⁽¹⁾; mając na uwadze, że świadczenie usług opieki nie powinno zmuszać nieformalnych opiekunów do dokonywania wyboru między obowiązkami opiekuńczymi i czasem wolnym, ponieważ ci, którzy jeszcze pozostają na rynku pracy, muszą już godzić różne obowiązki i czas, jaki na nie poświęcają;
- J. mając na uwadze, że niektóre statystyki krajowe pokazują, iż blisko 6–7 % opiekunów w państwach członkowskich stanowią młodzi opiekunowie w wieku poniżej 17 lat, a w grupie wiekowej od 15 do 24 roku życia pięciokrotnie więcej młodych kobiet niż mężczyzn zajmuje się pracą opiekuńczą; mając na uwadze, że młodzi opiekunowie mogą spełniać poważne obowiązki dorosłych, świadcząc opiekę, pomoc i wsparcie rodzicowi, rodzeństwu, dziadkowi lub babci bądź innemu członkowi rodziny, który jest niepełnosprawny, przewlekle choruje lub ma problem ze zdrowiem psychicznym; mając na uwadze, że młodzi opiekunowie napotykają szczególne przeszkody w dostępie do kształcenia i szkolenia oraz w godzeniu edukacji z obowiązkami opiekuńczymi, co ma również wpływ na ich zdrowie i środki do życia;
- K. mając na uwadze, że w wielu państwach członkowskich UE brakuje wysokiej jakości profesjonalnych usług opiekuńczych, które byłyby dostępne dla wszystkich bez względu na dochody;
- L. mając na uwadze, że wielu niesamodzielnych członków rodziny, którzy potrzebują opieki, mieszka na obszarach charakteryzujących się ciągłym brakiem dostępu do usług, na obszarach odizolowanych i obszarach, na których występują inne okoliczności utrudniające dostęp do profesjonalnych usług opiekuńczych; mając na uwadze, że w wielu przypadkach o osoby te dbają jedynie opiekunowie niemający przygotowania zawodowego i często są to kobiety będące członkami rodziny;
- M. mając na uwadze, że społeczeństwo w Europie podlega zmianom demograficznym prowadzącym do częstszego występowania chorób związanych z wiekiem i starzenia się populacji, co z kolei prowadzi do większego zapotrzebowania na opiekę; mając na uwadze, że w okresie rosnącego zapotrzebowania na opiekę istnieje nieproporcjonalny podział obowiązków opiekuńczych między płciami, przy czym ciężar spoczywa głównie na kobietach z powodu stereotypowych ról związanych z płcią, które nadal pokutują w społeczeństwie europejskim; mając na uwadze, że rosnąca liczba osób starszych, malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym oraz ograniczenia budżetowe wynikające z polityki wyrzeczeń w istotny sposób wpływają na usługi społeczne, co wpłynie także na osoby muszące łączyć pracę zawodową z obowiązkami opiekuńczymi, często w trudnych okolicznościach;
- N. mając na uwadze przewidywania, zgodnie z którymi ludność UE będzie się starzeć, a odsetek ludności w wieku co najmniej 65 lat wzrośnie z 17,1 % w 2008 r. do 30 % w 2060 r., zaś odsetek osób, które ukończyły 80 rok życia, wzrośnie z 4,4 % do 12,1 % w tym samym okresie;
- O. mając na uwadze, że osoby starsze są bardziej zagrożone ubóstwem niż ogół społeczeństwa, przy czym w 2008 r. zagrożonych było około 19 % osób w wieku co najmniej 65 lat, natomiast w 2000 r. – 17 %; mając na uwadze, że w przypadku kobiet odsetek ten jest o pięć punktów procentowych wyższy niż w przypadku mężczyzn;
- P. mając na uwadze, że osoby starsze są czasami narażone na dyskryminację ze względu na wiek i płeć, a znęcanie się nad osobami starszymi miało miejsce w różnych placówkach opiekuńczych, co stanowi problem społeczny we wszystkich państwach członkowskich;
- Q. mając na uwadze, że większość obecnych modeli polityki krajowej w dziedzinie usług opiekuńczych nie jest przystosowana, by wyjść naprzeciw potrzebom starzejącego się społeczeństwa w Unii, a także mając na uwadze, że większość państw członkowskich dotychczas nie podjęła wyzwań demograficznych za pośrednictwem odpowiedniej polityki oraz odpowiednich inicjatyw i systemów z zakresu opieki społecznej;

⁽¹⁾ Komisja Europejska: Sprawozdanie za 2018 r. w sprawie równości kobiet i mężczyzn.

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

- R. mając na uwadze, że choć w ostatnich 10 latach liczba domów opieki dla osób starszych zwiększyła się w niemal wszystkich państwach członkowskich, zapotrzebowanie jest wciąż większe niż dostępność samodzielnych lokali mieszkaniowych i usług wsparcia w zakresie opieki; uważa, że pilnie potrzebne są dalsze inwestycje w usługi opieki długoterminowej świadczone na poziomie społeczności lokalnych lub w domach, gdyż każdy ma prawo do samodzielnego życia, usług wsparcia oraz udziału w życiu wspólnoty; mając ponadto na uwadze, że trudno jest monitorować i ocenić ten istotny aspekt infrastruktury opiekuńczej ze względu na brak informacji nieagregowanych, które byłyby dostępne na szczeblu krajowym, w tym informacji dotyczących inwestycji finansowych, i brak wskaźników jakości, co sprawia, że przedstawienie zaleceń dotyczących procesu decyzyjnego jest również utrudnione;
- S. mając na uwadze, że cele barcelońskie dotyczące zapewnienia opieki dla co najmniej 33 % dzieci w wieku poniżej 3 lat (cel 1.) i co najmniej 90 % dzieci w wieku od 3 lat do wieku, w którym dzieci podlegają obowiązkowi szkolnemu (cel 2.), osiągnięto od 2002 r. tylko w 12 państwach członkowskich, przy czym tempo osiągania tych celów w niektórych państwach członkowskich jest niepokojąco niskie;
- T. mając na uwadze, że rosnący udział kobiet w rynku pracy zwiększa zapotrzebowanie na przystępne i wysokiej jakości usługi opieki nad dziećmi, a popyt na miejsca w placówkach wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem w całej Europie przekracza podaż tych miejsc; mając na uwadze, że z danych wynika, iż z opieki nad dziećmi w wieku od 0 do 3 lat korzysta się głównie w niepełnym wymiarze godzin (poniżej 30 godzin tygodniowo) w ponad połowie wszystkich państw członkowskich; mając na uwadze, że aby osiągnąć pełne uczestnictwo kobiet w rynku pracy, potrzebna jest opieka nad dziećmi, która będzie dostępna w pełnym wymiarze czasu pracy i będzie odpowiadać zapotrzebowaniu podczas godzin pracy rodziców;
- U. mając na uwadze, że brakuje odpowiedniej infrastruktury zapewniającej wysokiej jakości opiekę nad dziećmi dostępną niezależnie od dochodów, o czym świadczy fakt, że z ponad 32 mln dzieci poniżej wieku obowiązku szkolnego w UE zaledwie około 15 mln ma dostęp do usług w zakresie opieki nad małymi dziećmi⁽¹⁾, a większość wydatków publicznych państw członkowskich na opiekę nad dziećmi jest przeznaczona dla dzieci w wieku od trzech lat do wieku, w którym podlegają one obowiązkowi szkolnemu; mając na uwadze, że należy zwiększyć inwestycje publiczne we wszystkich sektorach, gdyż dane dotyczące państw OECD wskazują, że wzrost inwestycji PKB w sektorze usług opieki prowadzi do wzrostu zatrudnienia kobiet; mając na uwadze, że inwestycje w opiekę nad dziećmi stanowią strategię, w której wszyscy odnoszą korzyści, i że przynoszą one dodatkowe wpływy podatkowe osiągnięte dzięki zwiększonemu uczestnictwu rodziców w rynku pracy; mając na uwadze, że wysokiej jakości wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem, stanowiąca uzupełnienie centralnej roli rodziny, dostarcza wielu doraźnych i długofalowych korzyści dla społeczeństwa i jednostek, w tym również osób pochodzących ze środowisk o niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także skutecznie eliminuje nierówności, które wpływają na dzieci od wczesnego wieku, oraz przeciwdziała wczesnemu kończeniu nauki;
- V. mając na uwadze, że zapewnienie wysokiej jakości edukacji wczesnoszkolnej jest skuteczną inwestycją kładącą podwaliny pod pomyślne uczenie się przez całe życie oraz stanowi odpowiedź na nierówności i wyzwania, z którymi mierzą się dzieci znajdujące się w niekorzystnej sytuacji;
- W. mając na uwadze, że w UE żyje ponad 80 mln osób niepełnosprawnych, a co czwarty Europejczyk ma niepełnosprawnego członka rodziny; mając na uwadze, że, stając się stroną Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w 2011 r., UE podjęła zobowiązanie do wspierania i ochrony praw osób niepełnosprawnych; mając na uwadze, że w świetle tych praw i w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych w każdym wieku w ostatnich latach zachodzi zmiana w opiece nad osobami niepełnosprawnymi polegająca na odchodzeniu od opieki instytucjonalnej na rzecz opieki środowiskowej;
- X. mając na uwadze, że na mocy art. 19 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych każdy ma prawo do prowadzenia niezależnego życia i do udziału w życiu wspólnoty, co oznacza nie tylko zapewnienie samodzielności co do miejsca zamieszkania, ale także zagwarantowanie usług wsparcia stanowiących odpowiedź na potrzeby osób niepełnosprawnych;
- Y. mając na uwadze, że dzieciom i dorosłym z autyzmem niskofunkcjonującym często trudno jest samodzielnie wypełniać codzienne obowiązki i przeważnie potrzebują oni wsparcia w wykonywaniu większości czynności;

(1) Plan działania Komisji na 2018 r., Europejski Ośrodek Strategii Politycznej (2017), „10 Trends Transforming the Education as We Know It” [10 trendów zmieniających edukację, którą znamy do tej pory].

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

- Z. mając na uwadze, że usługi opieki długoterminowej i opieki nad dziećmi są często niedoceniane i w wielu państwach członkowskich zawód ten wiąże się z dość niskim prestiżem i statusem, czego odzwierciedleniem jest niski poziom wynagrodzeń, nierówna reprezentacja kobiet i mężczyzn wśród personelu, niekorzystne warunki pracy i brak formalnych umów o pracę;
- AA. mając na uwadze, że miejsca pracy w oficjalnym sektorze opieki, w tym opieki domowej, wymagają wykwalifikowanego personelu, który musi być odpowiednio wynagradzany⁽¹⁾; mając na uwadze, że konieczne jest zapewnienie odpowiedniej podaży wykwalifikowanych opiekunów, ponieważ rozwój wysokiej jakości opieki formalnej dla dzieci, osób starszych i osób niepełnosprawnych wiąże się z warunkami zatrudnienia wysokiej jakości, godziwym wynagrodzeniem i inwestycjami w pracowników świadczących te usługi, w tym inwestycjami w szkolenie pracowników sprawujących opiekę nad dziećmi; mając na uwadze, że jakość warunków zatrudnienia w przypadku opiekunów ma korzystny wpływ na ich zdolność do godzenia pracy i życia osobistego;
- AB. mając na uwadze, że użytkownicy usług opieki długoterminowej mogą mieć trudności z opłaceniem prywatnych usług opiekuńczych, które są zwykle droższe niż usługi opiekuńcze oferowane w sektorze publicznym; mając na uwadze, że kobiety zawsze bardziej odczuwają ten fakt z powodu zróżnicowania wynagrodzeń i emerytur ze względu na płeć i muszą wydawać większą część swoich dochodów na opiekę długoterminową;
- AC. mając na uwadze, że dane wskazują, iż osoby pochodzące ze środowisk defaworyzowanych, w tym osoby pochodzące z rodzin o niskich dochodach, osoby mieszkające na obszarach wiejskich i dzieci pochodzące z mniejszości etnicznych lub ze środowiska migrantów, mierzą się ze szczególnymi wyzwaniami ze względu na ograniczoną dostępność wysokiej jakości usług opiekuńczych;

Kontekst dotyczący równowagi między życiem zawodowym a prywatnym

1. zwraca uwagę, że różnica wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn powiększa się wyraźnie, gdy w rodzinach pojawiają się dzieci, co odzwierciedla trudności, z którymi mierzą się kobiety, jeśli chodzi o godzenie obowiązków w zakresie wychowywania dzieci i obowiązków opiekuńczych z pracą, które to trudności wynikają z braku wystarczającej publicznej infrastruktury opiekuńczej i utrzymującego się podziału pracy ze względu na płeć, w związku z którym to od kobiet wymaga się spełnienia znakomitej większości obowiązków w zakresie opieki, co prowadzi do tego, że kobiety spędzają od dwóch do dziesięciu razy więcej czasu niż mężczyźni, bezpłatnie zajmując się opieką⁽²⁾;
2. zwraca uwagę, że jedna czwarta wszystkich kobiet nadal zalicza się do kategorii bezpłatnie pomagających członków rodziny, co oznacza, że nie otrzymują one bezpośredniego wynagrodzenia za pracę, oraz że zachodzi wyraźna segregacja kobiet w sektorach charakteryzujących się ogólnie niskimi płacami, długimi godzinami pracy i często nieformalnymi formami zatrudnienia, co prowadzi do mniejszych korzyści pieniężnych, społecznych i strukturalnych dla kobiet;
3. podkreśla, że feminizacja ubóstwa jest skutkiem wielu czynników, takich jak zróżnicowanie wynagrodzenia ze względu na płeć, zróżnicowanie emerytur, obowiązki opiekuńcze i związane z tym przerwy w karierze zawodowej; podkreśla, że dyskryminacja z wielu przyczyn jednocześnie, na jaką narażone są kobiety z powodu tożsamości płciowej, ekspresji płciowej i specyfiki płci, przyczynia się między innymi do feminizacji ubóstwa;
4. przyjmuje z zadowoleniem międzyinstytucjonalną proklamację Europejskiego filaru praw socjalnych i przypomina o jego zasadach, które obejmują:

— równość traktowania i szans kobiet i mężczyzn, w szczególności w odniesieniu do udziału w rynku pracy,

— prawo do równego traktowania i równych szans w dostępie do zatrudnienia bez względu na wiek czy niepełnosprawność,

⁽¹⁾ Eurofound, „Caring for children and dependants: effect on careers of young workers” [Opieka na dziećmi i osobami pozostającymi na utrzymaniu – wpływ na karierę zawodową młodych pracowników].

⁽²⁾ Dane Eurostatu z 2010 r., Sprawozdanie Komisji z 2015 r. w sprawie równości mężczyzn i kobiet w Unii Europejskiej (2016).

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

- prawo do odpowiednich urlopów, elastycznej organizacji pracy oraz dostępu do usług w zakresie opieki dla rodziców i osób pełniących obowiązki opiekunów,
- prawo do przystępnych cenowo i dobrej jakości usług opieki długoterminowej;

5. wyraża zaniepokojenie niekorzystnymi zmianami w dziedzinie urlopu rodzicielskiego i praw związanych z rodzicielstwem, takimi jak wycofanie projektu dyrektywy w sprawie przedłużenia urlopu macierzyńskiego i niedawne orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości, w którym uznano za zgodne z prawem zwolnienie pracownicy w ciąży w ramach zwolnień grupowych; apeluje do Komisji o bardzo szybkie uzupełnienie luk obecnych w prawodawstwie UE;

6. przyjmuje z zadowoleniem wnioski Komisji dotyczące dyrektywy w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym pracowników i opiekunów oraz podkreśla w tym kontekście znaczenie indywidualnego prawa do urlopu i elastycznych warunków pracy, które pomagają pracownikom w organizowaniu ich życia prywatnego i zawodowego; przypomina, że polityka dotycząca równowagi między życiem zawodowym a prywatnym powinna zachęcać mężczyzn do podejmowania obowiązków opiekuńczych na równi z kobietami; uważa, że w celu przyszłego rozwoju należy stopniowo zwiększać wymiar urlopu ojcowskiego i urlopu opiekuńczego⁽¹⁾ oraz poziom wynagrodzenia podczas tego urlopu, który powinien być adekwatny, by zapewnić niepodlegający przeniesieniu urlop rodzicielski, gwarancje chroniące przed zwolnieniem, gwarancje powrotu do pracy na to samo lub odpowiadające mu stanowisko i zapewnienie ochrony przed dyskryminacją, realizowane na podstawie decyzji dotyczących urlopu, a także należy przewidzieć rozszerzenie praw na osoby samozatrudnione i te potrzebujące odpowiednio wynagradzanego urlopu ze względu na opiekę nad osobami na utrzymaniu innymi niż dzieci;

7. wzywa wszystkie państwa członkowskie, by zachęcały ojców do korzystania z urlopu ojcowskiego, który jest skutecznym sposobem skłonienia ich do przyjęcia na siebie odpowiedzialności za opiekę nad własnymi dziećmi i rodziną, a jednocześnie okazuje się być skutecznym środkiem do osiągnięcia rzeczywistego równouprawnienia kobiet i mężczyzn;

8. uważa, że świadczenie usług opiekuńczych nie powinno negatywnie wpływać na poziom wynagrodzenia opiekuna ani na jego świadczenia społeczne lub emerytalne; apeluje w tym kontekście o promowanie równouprawnienia płci podczas wdrażania polityki dotyczącej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym;

9. zwraca uwagę na trudną sytuację rodzin opiekujących się dzieckiem niepełnosprawnym lub niepełnosprawnym krewnym, ponieważ w takich przypadkach chodzi o opiekę do końca życia;

10. zwraca uwagę na braki w dziedzinie opieki zastępczej, która stanowiłaby wsparcie dla rodziców dzieci niepełnosprawnych; zwraca uwagę, że tego typu braki bardzo często całkowicie uniemożliwiają wejście rodzica na rynek pracy; w związku z tym zwraca uwagę na alarmujące braki w dziedzinie placówek dla osób z ciężką formą autyzmu;

11. uważa, że każda osoba potrzebująca opieki powinna mieć prawo do wyboru wysokiej jakości usług opiekuńczych, które najlepiej odpowiadają jej wymaganiom w zakresie opieki oraz są odpowiednie i dostępne dla niej i jej opiekunów; jest zdania, że bez względu na różnice między użytkownikami i ich potrzebami usługi opiekuńcze należy rozwijać w sposób skoncentrowany na danej osobie, zindywidualizowany i kompleksowy; zauważa, że rodziny nie są jednakowe oraz że politykę i programowanie powinno się dostosować do tej różnorodności;

12. uważa, że w trakcie dalszego opracowywania możliwości z zakresu usług opiekuńczych należy wziąć pod uwagę zmieniający się charakter pracy;

13. uważa, że zgodnie z prawem do opieki długoterminowej, które zapisano w Europejskim filarze praw socjalnych, opiekę długoterminową należy postrzegać jako element ochrony socjalnej, który powinien wprowadzać prawo do wysokiej jakości i skoncentrowanej na danej osobie opieki dla wszystkich; uważa ponadto, że pilnie potrzebne są dalsze inwestycje w przystępne cenowo usługi opieki długoterminowej dobrej jakości, a nie tylko usługi domowe i środowiskowe, zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych i Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych; w tym kontekście wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania równego dostępu i sprawiedliwego traktowania w odniesieniu do usług opieki nad osobami starszymi, dziećmi i osobami z niepełnosprawnościami lub osobami przewlekle chorymi, które potrzebują opieki długoterminowej, ze szczególnym uwzględnieniem osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem;

⁽¹⁾ Do czego Parlament wezwał w rezolucji ustawodawczej z dnia 20 października 2010 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę Rady 92/85/EWG w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracownic w ciąży, pracownic, które niedawno rodziły i pracownic karmiących piersią (Dz.U. C 70 E z 8.3.2012, s. 162).

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

14. podkreśla, że dostępność zróżnicowanej, dostępnej i przystępnej publicznej i prywatnej infrastruktury opieki i usług wysokiej jakości oraz wsparcie opieki nad dziećmi, osobami starszymi, osobami z niepełnosprawnościami i osobami przewlekle chorymi lub osobami potrzebującymi opieki długoterminowej, w domu lub w warunkach środowiskowych zbliżonych do domowych, okazują się być kluczowymi aspektami polityki dotyczącej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym oraz jednym z podstawowych czynników propagujących korzystanie z urlopów przez rodziców i opiekunów nieformalnych, jako część wysiłków na rzecz pomocy kobietom w szybkim powrocie na rynek pracy i pozostaniu na nim; z zadowoleniem przyjmuje przejście na usługi środowiskowe zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych i Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, lecz jednocześnie zauważa potrzebę monitorowania tych usług, aby zapewnić ich dobrą jakość; uważa, że wysoka jakość opieki wynika z wysokiej jakości świadczonych usług i zakresu, w jakim przestrzegają one godności i praw człowieka osób korzystających z nich, oraz ze sposobu, w jaki zapewniają integrację tych osób ze społecznością;

15. przypomina, że brak usług opiekuńczych jest jednym z głównych czynników przyczyniających się do niedostatecznej obecności kobiet na rynku pracy, ponieważ utrudnia równoważenie obowiązków zawodowych i rodzinnych, co sprawia, że część kobiet całkowicie rezygnuje z udziału w rynku pracy lub pracuje w mniejszym wymiarze godzin pracy w ramach płatnego zatrudnienia, a więcej czasu poświęca na wypełnianie nieodpłatnych obowiązków opiekuńczych, co wywiera negatywny wpływ na świadczenia uzyskiwane przez te kobiety z tytułu zabezpieczenia społecznego, w szczególności emerytury, a także zwiększa zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, szczególnie w podeszłym wieku;

Rodzaje opieki

16. odnotowuje fakt, że istnieje zróżnicowanie usług opiekuńczych, w tym wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem, usługi opieki nad osobami starszymi czy opieka nad osobami z niepełnosprawnościami lub osobami przewlekle chorymi, które potrzebują długoterminowej opieki i opieki zdrowotnej, oraz wsparcie dla tych osób, oraz zauważa, że w wyniku tego opracowano zróżnicowane podejścia polityczne; uważa, że opiekę powinni świadczyć opiekunowie formalni i nieformalni;

17. uważa, że podejście do opracowywania usług opiekuńczych powinno uwzględniać wszystkie kategorie użytkowników, w tym osoby ze środowisk zagrożonych wykluczeniem, takich jak mniejszości etniczne lub rodziny migrantów, osoby mieszkające na obszarach oddalonych i wiejskich oraz rodziny o niskich dochodach, a także różnice między nimi i zróżnicowane preferencje dotyczące typów usług opiekuńczych, których potrzebują; przypomina, że pojęcie rodziny stosowane w prawodawstwie i politykach powinno być rozumiane w sposób szeroki;

18. zauważa, że niski status społeczno-ekonomiczny i poziom edukacji stanowią dla wielu osób bariery w dostępie do usług opiekuńczych, co tylko potęguje wyzwania, jakim muszą sprostać, by osiągnąć równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, uważa, że wymaga wyraźnego uwzględnienia w programowaniu i polityce;

19. zwraca uwagę, że prywatny sektor odgrywa istotną rolę w świadczeniu usług opieki długoterminowej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, a kwestie związane z dostępnością i jakością tych usług są podnoszone w całej UE; apeluje do Komisji o ocenę sytuacji na rynku usług opiekuńczych i podjęcie niezbędnych inicjatyw regulacyjnych służących kontroli i monitorowaniu jakości usług oferowanych w takich warunkach;

Jakość, przystępność i dostępność opieki

20. uważa, że usługi opiekuńcze należy zaprojektować tak, by pozwalały na rzeczywisty wybór wszystkim użytkownikom, członkom ich rodzin i ich opiekunom bez względu na to, czy są zatrudnieni w pełnym, czy w niepełnym wymiarze czasu pracy, samozatrudnieni, czy też bezrobotni;

21. uważa, że na planujących, programujących i świadczących usługi opiekuńcze spoczywa odpowiedzialność za rozpoznanie potrzeb użytkowników oraz że usługi opieki nad osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami muszą być planowane i opracowywane z aktywnym i znaczącym udziałem użytkowników oraz projektowane i wdrażane w ramach podejścia opartego na prawach; odnotowuje pozytywne doświadczenia osób z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi w opracowywaniu infrastruktury i usług poprawiających ich samodzielność i jakość życia;

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

22. zwraca uwagę, że świadczenie usług opiekuńczych dobrej jakości w UE znacznie różni się między państwami członkowskimi i w każdym z nich: między placówkami prywatnymi a publicznymi, obszarami wiejskimi i miejskimi oraz różnymi grupami wiekowymi; odnotowuje fakt, że duża część odpowiedzialności za opiekę nad dziećmi i opiekę długoterminową spoczywa na rodzinach, w szczególności na dziadkach w przypadku opieki nad dziećmi, co jest szczególnie widoczne w południowej i wschodniej Europie⁽¹⁾;

23. apeluje do państw członkowskich, aby zagwarantowały powszechność usług opiekuńczych zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich w celu poprawy dostępności opieki i dostępu do niej dla osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem, w tym osób mieszkających na obszarach wiejskich i oddalonych;

24. uważa, że dostępność wynika z połączenia kosztów i elastyczności oraz że powinien zatem istnieć szereg świadczeniodawców usług opiekuńczych, zarówno prywatnych, jak i publicznych, w domu i w warunkach zbliżonych do domowych; uważa ponadto, że członkowie rodziny powinni móc dobrowolnie świadczyć opiekę lub otrzymywać dopłaty przeznaczone na zakup usług opiekuńczych;

25. podkreśla, że jakość usług opiekuńczych należy rozumieć na wiele sposobów, w tym jako jakość placówek i usług, jakość programów kształcenia dzieci, profesjonalizm opiekunów, jakość ośrodków i środowiska, poziom wykształcenia opiekunów i warunki ich pracy;

26. odnotowuje, że usługi opiekuńcze należy rozwijać w celu poprawy ciągłości opieki, profilaktyki zdrowotnej i opieki społecznej, rehabilitacji i niezależnego życia; uważa, że należy zachęcać do bezpośrednich domowych usług opiekuńczych, aby osoby wymagające opieki mogły korzystać z usług wykwalifikowanych specjalistów we własnym domu i żyć samodzielnie, jeżeli jest to możliwe; jest zdania, że tam, gdzie ma to zastosowanie, usługi opiekuńcze powinny być zorientowane na kompleksowe wsparcie rodziny: pomoc w gospodarstwie domowym, opiece dydaktycznej i opiece nad dziećmi;

27. podkreśla, że informacje na temat dostępnych usług opiekuńczych i podmiotów świadczących opiekę powinny być dostępne dla rodziców, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami lub osób przewlekle chorych, które potrzebują opieki długoterminowej, a także dla opiekunów nieformalnych;

28. podkreśla fakt, że brak dostępu do usług i zaporowe koszty opieki nad dziećmi mają negatywny wpływ na dzieci z rodzin o niskich dochodach, co stawia je w niekorzystnej sytuacji od wczesnych lat; podkreśla, że każde dziecko ma prawo do wysokiej jakości opieki i do wczesnego rozwoju w dzieciństwie, w tym do pełnego zakresu bodźców społecznych; zauważa, że nadmierne koszty usług opiekuńczych również dotyczą i stawiają w niekorzystnej sytuacji osoby pozostające na utrzymaniu w rodzinach o niskich dochodach;

29. jest zdania, że brak inwestycji w wysokiej jakości opiekę nad dziećmi w wieku poniżej trzech lat przedłuża przerwy w karierach kobiet i utrudnia im powrót do pracy;

30. uważa, że programy krajowe należy wzmocnić pod względem wspierania jakości życia starszych kobiet, szczególnie tych cierpiących na schorzenia uszkadzające pamięć, oraz ich opiekunów, wśród których jest wiele innych starszych kobiet; proponuje, aby konsultowano się ze stowarzyszeniami alzheimerowskimi w celu sporządzenia wykazu i wdrożenia takich środków;

31. wzywa Komisję do opracowania – zgodnie z propozycjami zawartymi w niniejszym dokumencie – wskazówek dla państw członkowskich na temat rozwijania kompleksowych, przyjaznych pracownikom, ukierunkowanych na daną osobę, środowiskowych i dostępnych usług opiekuńczych, które obejmują opiekę nad dziećmi, usługi opieki nad osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami lub przewlekle chorymi i które są oparte na udziale planowanych użytkowników usług i konsultacjach z nimi, by zapewnić dostępność tych usług i spełnianie przez nie potrzeb planowanych użytkowników;

⁽¹⁾ Eurofound, Europejskie badanie jakości życia, 2016 r.: sprawozdanie ogólne.

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

32. zauważa różne praktyki w państwach członkowskich i podkreśla, że współpraca i wymiana najlepszych praktyk na szczeblu europejskim mogą wspierać wzajemne uczenie się i wzajemne doradztwo wśród państw członkowskich oraz przyczynić się do rozwoju wysokiej jakości usług opiekuńczych dzięki wspieraniu i uzupełnianiu środków podjętych na szczeblu regionalnym i krajowym, a ponadto wspomagać państwa członkowskie w podejmowaniu wspólnych wyzwań; apeluje do Komisji, by służyła jako platforma i ułatwiała wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie jakości, dostępności i przystępności usług opieki, a także poszczególnych modeli świadczenia usług opiekuńczych dostosowanych do indywidualnej sytuacji i możliwości finansowych, aby zmierzyć się z wyzwaniami w zakresie opieki;

33. z niepokojem odnotowuje warunki pracy panujące w wielu usługach opiekuńczych, takie jak długie godziny pracy, nieodpowiednie wynagrodzenie, brak szkoleń i słaba polityka bezpieczeństwa i higieny pracy; z zaniepokojeniem zauważa, że praca opiekuńcza uważana jest za nieatrakcyjny sektor rynku pracy, przyciągający głównie kobiety i pracowników migrujących; podkreśla, że warunki te mają także wpływ na jakość świadczonej opieki; wzywa zatem państwa członkowskie, aby ponownie oszacowały wartość sektora opiekuńczego jako ścieżki kariery zawodowej, oraz apeluje do Komisji, by we współpracy z partnerami społecznymi ustanowiła ramy prawne na rzecz norm minimalnych dotyczących pracowników tego sektora oraz by podjęła inicjatywę na rzecz jakości opieki długoterminowej, posiłkując się dostępnymi dobrowolnymi narzędziami rozwijanymi w ramach społeczeństwa obywatelskiego i takimi inicjatywami jak Europejskie ramy jakości w dziedzinie usług opieki długoterminowej i niedawny wniosek komisji dotyczący zalecenia Rady w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem;

34. apeluje do państw członkowskich o monitorowanie, czy instytucje i inne miejsca świadczące usługi opiekuńcze są bezpiecznymi i motywującymi ośrodkami pracy oraz czy wystarczająco inwestuje się w dobrostan i ochronę zdrowia w miejscu pracy osób świadczących usługi opiekuńcze, a także o zagwarantowanie, by tak było; uważa, że kluczowe znaczenie ma zagwarantowanie dobrostanu opiekunów dla zapobiegania nadużyciom wobec osób, nad którymi sprawują oni opiekę; popiera wobec tego inicjatywy ustawodawcze w sprawie certyfikacji i uznawania profesjonalnych opiekunów oraz wzywa państwa członkowskie, aby podjęły środki służące poprawie warunków pracy opiekunów, takie jak zapewnienie prawa do płatnego urlopu i formalnej umowy o pracę; apeluje ponadto do Komisji i państw członkowskich o podnoszenie świadomości społecznej w zakresie wartości usług opiekuńczych, aby poprawić status zawodów z sektora usług opiekuńczych i propagować zaangażowanie mężczyzn w czynności opiekuńcze;

35. wzywa Komisję, by przedstawiła Radzie do zatwierdzenia europejski program dotyczący opiekunów, aby zidentyfikować i uznać różne rodzaje świadczonej opieki w Europie oraz zagwarantować wsparcie finansowe dla opiekunów i stopniowe dążenie do równowagi między ich życiem zawodowym a prywatnym;

36. przypomina, że w swojej rezolucji z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie wpływ kryzysu na dostęp słabszych grup społecznych do usług opieki⁽¹⁾ wyraźnie zaapelował o opracowanie dyrektywy w sprawie urlopu opiekuńczego; zwraca uwagę, że opiekunowie nieformalni, którzy decydują się na świadczenie opieki nieformalnej innym członkom rodziny, powinni otrzymywać odpowiednie wynagrodzenie i dostęp do praw socjalnych porównywalnych z innymi podmiotami świadczącymi opiekę; wzywa zatem ponadto do kompleksowego podejścia do problemów opiekunów nieformalnych, które wykraczają poza prawo pracy, takich jak utrzymujące się wsparcie dochodu, dostęp do służby zdrowia, możliwość wzięcia urlopu wypoczynkowego oraz gromadzenie praw emerytalnych, aby były one wystarczające, nawet jeśli poziom dochodów opiekunów jest tymczasowo niższy ze względu na świadczenie opieki nieformalnej, co dotyczy głównie kobiet; uważa, że świadczenie usług opiekuńczych nie powinno negatywnie wpływać na zdrowie i dobrostan opiekunów nieformalnych; w tym kontekście wzywa państwa członkowskie do zapewnienia odpowiednich usług w zakresie wyręczania i doradztwa, wzajemnego doradztwa, wsparcia psychologicznego oraz ośrodków opieki dziennej i opieki wyręczającej dla opiekunów nieformalnych, co pomogłoby zwiększyć ich uczestnictwo w zatrudnieniu;

37. wzywa państwa członkowskie do wprowadzenia – za pośrednictwem prawa pracy i prawodawstwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego – zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn, systemu zaliczania okresów opieki jako równoważnych okresów nabywania uprawnień emerytalnych, aby chronić osoby decydujące się na przerwę w zatrudnieniu w celu zapewnienia nieformalnej, nieodpłatnej opieki osobie będącej na ich utrzymaniu lub członkowi rodziny oraz do uznania wartości pracy opiekunów dla społeczeństwa jako całości;

⁽¹⁾ Dz.U. C 75 z 26.2.2016, s. 130.

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

38. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zagwarantowały, że opiekunowie nieformalni są uznawani za równoprawne podmioty w przepisach dotyczących usług opiekuńczych, oraz by w ramach programów uczenia się przez całe życie rozwijały ponadto szkolenia dla opiekunów nieformalnych i uznawanie nabytych przez nich umiejętności; apeluje do Komisji i państw członkowskich, by – we współpracy z organizacjami pozarządowymi i placówkami oświatowymi – wspierały młodych opiekunów; zwraca się do Komisji, aby zaproponowała plan działania zawierający te i inne środki służące zagwarantowaniu jakości opieki i jakości warunków życia opiekunów;

39. apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby przeprowadziły badania dotyczące liczby młodych opiekunów i wpływu tej roli na ich dobrostan i warunki życia, oraz by, na podstawie tych badań, wspierały młodych opiekunów i zaspokajały ich szczególne potrzeby we współpracy z organizacjami pozarządowymi i placówkami oświatowymi;

40. wzywa Komisję, by podczas opracowywania badań i polityki w większym stopniu brała pod uwagę usługi opiekuńcze i opiekunów, szczególnie w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności i programu działań w dziedzinie zdrowia;

Cele dotyczące opieki

41. podkreśla fakt, że obecnym wyzwaniem dla osiągnięcia celów barcelońskich jest zwiększenie świadczenia opieki nad dziećmi w wieku od trzech do czterech lat; z zadowoleniem przyjmuje zalecenie Komisji, by poszerzyć cel strategii w dziedzinie kształcenia i szkolenia do 2020 r., tak by zapewnić opiekę nad 95 % dzieci w wieku od trzech lat do wieku obowiązku szkolnego; apeluje do Komisji, aby dokonała przeglądu celów barcelońskich i celów dotyczących wczesnej edukacji w celu ich zwiększenia, w konsultacji z właściwymi podmiotami, w tym państwami członkowskimi, wzywa państwa członkowskie, aby zwiększyły wysiłki na rzecz osiągnięcia tych celów i w swoich strategiach politycznych nadały wysoki priorytet świadczeniu opieki; apeluje do państw członkowskich o poprawę krajowych ram jakości w dziedzinie usług wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem dzięki uwzględnieniu wniosku Komisji dotyczącego zalecenia Rady w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, oraz zachęca państwa członkowskie do przeglądu pięciu kluczowych wymiarów usług wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, o których mowa we wniosku: dostępu, personelu, programu nauczania, monitorowania i oceny oraz zarządzania i finansowania; wzywa państwa członkowskie, by przy zapewnianiu opieki przedszkolnej kładły nacisk nie tylko na dostępność, ale również na jakość opieki, przede wszystkim opieki dotyczącej dzieci ze środowisk zagrożonych wykluczeniem i dzieci niepełnosprawnych;

42. wzywa Komisję do ustanowienia wskaźników i odnośnych celów w zakresie jakości dotyczących usług opieki nad osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami lub osobami przewlekle chorymi, które wymagają opieki, którym, podobnie jak w przypadku celów barcelońskich, powinny towarzyszyć narzędzia monitorowania mierzące jakość, dostępność i przystępność tych usług;

43. apeluje do Komisji o uwzględnienie opieki nad osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami lub osobami przewlekle chorymi podczas monitorowania i przeglądu danych w ramach europejskiego semestru, a także w corocznym sprawozdaniu na temat równości kobiet i mężczyzn; apeluje do państw członkowskich, aby rozważyły włączenie oceny usług opieki nad osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami lub osobami przewlekle chorymi do sprawozdań krajowych uwzględniających informacje zwrotne od opiekunów i osób korzystających z opieki; wzywa Komisję, by włączyła dane dotyczące tej opieki do zestawu wskaźników postępu społecznego, które powinny być monitorowane w kontekście europejskiego semestru; apeluje do Komisji i Rady, by włączyły te wskaźniki społeczne do zasad europejskiego semestru; zachęca państwa członkowskie do przyjęcia i stosowania środków naprawczych, jeżeli okaże się, że postępy są osiągnięte powoli;

44. apeluje ponadto do Komisji o usprawnienie gromadzenia danych w podziale na płeć i opracowanie statystyk dostosowanych do sektora oraz porównywanych definicji i wskaźników do celów oceny na szczeblu UE aspektu płci w odniesieniu do dostępności, jakości, udostępnienia i wydajności usług opieki nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami i przewlekle chorymi oraz osobami starszymi, a także znalezienie sposobu, aby zapobiegać zwiększaniu uciążliwości monitorowania po stronie osób pracujących w sektorze opieki; wzywa Komisję, aby monitorowała rozwój usług opiekuńczych oraz w razie potrzeby przygotowała zalecenia dotyczące działań naprawczych;

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

45. apeluje do państw członkowskich o gromadzenie danych dotyczących jakości świadczenia dostępnych usług opieki nad dziećmi, osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami finansowanych ze środków publicznych i prywatnych, aby monitorować powszechnie panującą sytuację i poprawić usługi opiekuńcze przez uwzględnienie nie tylko potrzeb użytkowników, lecz także równowagi między życiem zawodowym i prywatnym oraz warunków pracy licznych opiekunów; apeluje do państw członkowskich o przyjmowanie skutecznych instrumentów polityki i podejmowanie działań naprawczych wtedy, gdy mogą być potrzebne;

Finansowanie opieki

46. apeluje do państw członkowskich – w tym także, aby zwalczać obecne niedobory inwestycji – o zwiększenie inwestycji publicznych w usługi opiekuńcze i infrastrukturę dla dzieci, szczególnie najmłodszych, oraz do celów opieki nad innymi osobami na utrzymaniu, zapewnienie uniwersalnego dostępu do takich usług, poprawę jakości opieki, a także zwiększenie inwestycji w środki specjalne, dzięki którym osoby sprawujące opiekę mogą pozostać czynne zawodowo;

47. odnotowuje, że wpływ niewystarczających inwestycji w struktury i usługi opiekuńcze jest nieproporcjonalnie duży w przypadku osób samotnie wychowujących dzieci, których ogromną większość stanowią kobiety, oraz rodzin żyjących w ubóstwie i zagrożonych wykluczeniem społecznym;

48. odnotowuje znaczenie uwzględniania aspektu płci na wszystkich etapach wdrażania polityki w różnych dziedzinach, w zwłaszcza na etapie programowania; apeluje do państw członkowskich, by zagwarantowały, że aspekt płci będzie w pełni uwzględniony w planach reform krajowych przy wsparciu nie tylko z EFS, lecz także z innych funduszy UE zapewniających środki na ogólną infrastrukturę społeczną, które powinny być wykorzystywane przez państwa członkowskie na rozwój usług opiekuńczych;

49. apeluje do Komisji, aby zapewniła, by proces europejskiego semestru służył realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych, zostawiając jednocześnie państwom członkowskim możliwość skutecznego finansowania i utrzymania finansowania usług opiekuńczych;

50. popiera włączenie do zaleceń Komisji dla poszczególnych krajów środków zorientowanych na inwestowanie w placówki opieki nad dziećmi oraz na demobilizujące świadczenia i ulgi podatkowe zniechęcające drugiego żywiciela rodziny – najczęściej kobietę – do pracy w większym wymiarze czasu lub do pracy w ogóle, a także na inne środki przeciwdziałające zróżnicowaniu wynagrodzenia ze względu na płeć;

51. wzywa Komisję, by wzmocniła zapewnianie finansowania w odniesieniu do wszystkich rodzajów usług opiekuńczych, ze szczególnym uwzględnieniem – tam, gdzie jest to właściwe – odchodzenia od zinstytucjonalizowanych form świadczenia usług w kierunku form środowiskowych, w ramach EFS Plus oraz innych instrumentów finansowych służących finansowaniu infrastruktury socjalnej; w podobnym duchu apeluje do Komisji o większe dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w celu wsparcia obecności placówek opieki nad dziećmi na obszarach wiejskich oraz o dalsze stosowanie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych w celu finansowania projektów z zakresu wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem; wzywa ponadto Komisję, by szczegółowo monitorowała wydatkowanie funduszy UE, szczególnie w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w dziedzinie usług opieki społecznej i opieki długoterminowej, oraz by zagwarantowała, że inwestycje są zgodne ze zobowiązaniami w zakresie praw człowieka wynikającymi z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych i Karty praw podstawowych;

52. wzywa Komisję, by rozważyła możliwość transgranicznego przenoszenia dotacji na świadczenia społeczne w państwach członkowskich, tj. by państwo, którego dana osoba jest obywatelem, zapewniało wkład finansowy na rzecz pobytu danej osoby w placówce opieki społecznej znajdującej się w innym państwie członkowskim (przy założeniu, że placówka taka nie jest dostępna w państwie pochodzenia);

53. zauważa potrzebę przeprowadzenia lepszej analizy potencjału inwestycji publiczno-prywatnych w świadczenie usług opiekuńczych z uwzględnieniem obecnych inicjatyw realizowanych w przedsiębiorstwach na rzecz pracowników pełniących obowiązki opiekuńcze wobec osób z niepełnosprawnościami i dorosłych;

Czwartek, 15 listopada 2018 r.

54. wzywa państwa członkowskie, by w sposób kompleksowy podchodziły do wszystkich typów usług opiekuńczych i by wzmocniły przepisy służące wydajnemu i tworzącemu synergie stosowaniu odpowiednich instrumentów finansowych UE w dziedzinach uczenia się przez całe życie, badań i rozwoju infrastruktury; zachęca państwa członkowskie do priorytetowego traktowania finansowania opieki nad dziećmi i opieki długoterminowej z wykorzystaniem instrumentów finansowych dostępnych w kolejnych wieloletnich ramach finansowych (WRF), w szczególności obecnego EFIS, europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, takich jak EFS i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), oraz EFRROW; zachęca państwa członkowskie do wydajniejszej dystrybucji zasobów, aby zwiększyć dostępność i przystępność usług opiekuńczych dla zagrożonych wykluczeniem i słabszych grup społecznych, oraz do opracowania wydajnych modeli finansowania obejmujących finansowanie ukierunkowane, dzięki któremu można osiągnąć właściwą równowagę między inwestycjami publicznymi i prywatnymi zgodnie z uwarunkowaniami krajowymi i lokalnymi;

55. wzywa Komisję do zagwarantowania, że Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn posiada odpowiednie zasoby pozwalające na monitorowanie rozwoju infrastruktury opiekuńczej i wdrażania polityki dotyczącej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym oraz do przeanalizowania, czy taka polityka prowadzi do pożądanej poprawy w zakresie równości kobiet i mężczyzn, a także w jakim stopniu przyczynia się do osiągnięcia tego celu;

56. przyjmuje z zadowoleniem decyzję niektórych państw członkowskich dotyczącą wprowadzenia zachęt podatkowych dla przedsiębiorstw, które oferują pracownikom usługi opieki nad dziećmi, aby przyczynić się do poprawy równowagi między życiem zawodowym i prywatnym;

o

o o

57. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.
